

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ดังต่อไปนี้

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา
2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา
3. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา
4. ภารกิจของการนิเทศการศึกษา
5. เทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ
2. งานวิจัยต่างประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่นักการศึกษาได้ให้ความสนใจ และให้ความหมายไว้ไม่ว่าจะเป็นนักการศึกษาต่างประเทศหรือในประเทศดังต่อไปนี้

อภัย ธรรมเดโช (2531: 15) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกวิถีทางของผู้บริหารการศึกษาหรือศึกษานิเทศก์ในการอบรมแนะนำให้แก่ครู หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้พัฒนาตนเองให้เจริญงอกงามในอาชีพทางการศึกษา เพื่อให้ช่วยพัฒนาหลักสูตรพัฒนาครู ช่วยเลือกและผสมปรับปรุงวิธีการสอน ช่วยเลือกและปรับปรุงการประเมินผลการเรียนการสอน

ซุมศักดิ์ อินทรรักษ์ (2531 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการนิเทศการศึกษา คือ กระบวนการส่งเสริมแนะนำ ชี้นำ ปรึกษาหารือ ประสาน มอบหมายความรับผิดชอบและปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพของนักเรียน

เฉลิมชัย ไชยเสน (2531 : 11) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายร่วมมือกันกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยให้กระบวนการสอนของครูประสบผลสำเร็จมากขึ้น และให้การเรียนของผู้เรียนดีขึ้น

กิติมา ปรีดีดีล (2532 : 128) กล่าวว่า การนิเทศศึกษาน่าจะ หมายถึง กระบวนการชี้แนะ แนะนำและให้ความร่วมมือต่อกิจกรรมของครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

นิพนธ์ ไทยพานิช (2535 : 78) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อม ที่จะปรับปรุงการเรียนการสอน ของครู เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของนักเรียน

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535 ก : 8) ได้ให้คอบหมายของการนิเทศการศึกษาว่า เป็นความพยายามในทุกวิถีทางของผู้เชี่ยวชาญที่จะช่วยพัฒนา ผู้ทำหน้าที่ให้การศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและให้ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดเกิดขึ้นกับผู้เรียน

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2535 : 10) ได้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึง การชี้แจง หรือการแสดงกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเล่าเรียน การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการทำงานและความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศ เพื่อประสิทธิภาพอันสูงสุดในการเรียนของนักเรียน

นิติศาสตร์ เวชกามา (2538 : 21) การนิเทศการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือ แนะนำ ร่วมมือ ควบคุม กำกับเพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นิศากร ทองค้อ (2538 : 13) การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา ควบคู่กับกระบวนการอื่น ๆ ที่สำคัญได้แก่กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการดังกล่าวจะต้องมีความสัมพันธ์กัน จะเห็นได้ว่าการที่จะพัฒนากระบวนการนิเทศการศึกษา ในการที่จะประสานกระบวนการบริหารและกระบวนการนิเทศหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศเกิดความมั่นใจในการทำงาน สามารถแก้ไขปัญหา ปรับปรุงการทำงานตามภารกิจด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เสียงศักดิ์ เหลืองอ่อน (2538 : 50) การนิเทศการศึกษา คือ ความพยายามทุกวิถีทางที่จะดำเนินให้กิจกรรมการนิเทศและส่งผลขั้นสุดท้ายต่อตัวนักเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นตามจุดประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด

ดวงกมล บริบูรณ์พานิช (2540 : 54) การนิเทศการศึกษาคือ กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนา ปรับปรุง คุณภาพการศึกษาให้ได้มาซึ่งผลสัมฤทธิ์สูงสุดในการเรียนการสอนของนักเรียน

ปราการ เจริญสุรสกล (2540 : 20) การนิเทศการศึกษา หมายถึงกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผลและปัญญาในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะปฏิบัติได้ถูกต้องก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุด

เนจเลย์ และ อีวาน (Neagley and Evan. 1964 : 2-3) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา เป็นกิจกรรมในรูปแบบประชาธิปไตยที่มุ่งหมายปรับปรุงการสอนในชั้นเรียนโดยการสร้างความเจริญต่อเนื้อของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักเรียน คจ. พันนิเทศ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และบุคคลที่สนใจการศึกษาโดยทั่วไป

กู๊ด (Good. 1973 : 539) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นความพยายามทุกวิถีทางอันที่จะให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รู้จักวิธีการปรับปรุงงานสอนช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยพัฒนาครูในการเลือกปรับปรุงวัตถุประสงค์ทางการศึกษา อุปกรณ์การสอน วิธีการสอน และ การประเมินผลการสอนที่เหมาะสม

แฮร์ริส (Harris, 1985 : 13) ได้กล่าวถึงความหมายของการนิเทศการศึกษาว่า หมายถึงสิ่งที่บุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้ หรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการดำเนินการเรียนการสอนในโรงเรียน มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการสอนเป็นสำคัญ

จากการให้ความหมายการนิเทศการศึกษาไว้ต่างกันของนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน พอสรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกัน ส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และส่งผลให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2. ความมุ่งหมายของการนิเทศ

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการในการทำงานร่วมกัน ส่งเสริม แนะนำ ชี้แนะ ในการปรับปรุงการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้คิด ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ดังต่อไปนี้

สาย ภาณุรัตน์ (2527 : 30-33 อ้างถึงใน นิศากร ทองคำ, 2538 : 13) ได้แบ่งความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษาในลักษณะดังนี้

1. ช่วยให้ครูเห็นและเข้าใจต่อแก่นแท้ในวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหน้าที่โดยเฉพาะของโรงเรียน ที่จะดำเนินการไปสู่วัตถุประสงค์ของการศึกษานั้น
2. ช่วยให้ครูได้เห็นและเข้าใจความต้องการของนักเรียน และปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนและช่วยขจัดสนองความต้องการของนักเรียนอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนช่วยแก้ไขและป้องกันภัยอันจะพึงมีแก่นักเรียน
3. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะแห่งความเป็นผู้นำ และลักษณะของผู้นำที่ดี คือ ช่วยส่งเสริมความสามัคคีและรู้จักทำงานร่วมกับครูคนอื่น ๆ ช่วยส่งเสริมให้ครูเข้าใจดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน รู้จักรับผิดชอบทำงานในหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และรวดเร็วโดยไม่ต้องอาศัยการกระตุ้นเตือนจากใคร และมีความรู้ในเรื่องปรัชญาการศึกษา เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ความรู้ในด้านหลักสูตรและกระบวนการสอน ความรู้ในด้านประเมินผลความรู้ในด้านบริหารการศึกษา และการนิเทศการศึกษา
4. ช่วยเสริมขวัญของคณะครูให้อยู่ในสภาพที่ดีและเข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีมที่ปฏิบัติงานร่วมกันด้วยกำลังสติปัญญาอันสูง เพื่อบรรลุจุดประสงค์อันเดียวกัน
5. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงาน ให้ถูกต้องกับความสามารถของครูแต่ละคนและมอบงานนั้น ๆ ให้ครูแต่ละคน แล้วช่วยประคับประคองให้ครูผู้นั้นใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานนั้นให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ค้นหาลักษณะดีเด่นในตัวครูแล้วส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้นมนุษยย่อมมีความสามารถในบางอย่างและหย่อนในบางอย่าง
6. ช่วยให้ครูได้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ว่าจุดเด่นจุดด้อยของการสอนเป็นอย่างไร จะต้องปรับปรุงตรงไหนบ้างอาจใช้แบบสำรวจหรือแบบสอบถามเจตคติ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การสอน การเลือกเนื้อหาที่จะนำมาสอนการสร้างโครงการสอน การสร้างหน่วยแบบต่าง ๆ การทำอุปกรณ์การสอนตลอดจนสื่อทัศนศึกษา การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การให้ถามและการควบคุม การพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การวัดและการประเมินผล ตลอดจนการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของนักเรียน
7. ช่วยให้ครูใหม่เข้าใจในโรงเรียนและงานอาชีพครู ครูใหม่แม้จะได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการมาเป็นอย่างดี แต่ยังคงขาดประสบการณ์ในงานธุรการต่าง ๆ การช่วยฝึกครูใหม่ อาจจะทำก่อนโรงเรียนเปิด ทั้งด้านธุรการและการปกครอง รวมทั้งด้านสังคมและการทำงานร่วมกัน
8. ช่วยประเมินผลงานของครู โดยอาศัยความเจริญงอกงามของนักเรียนไปตามแนวที่ได้ตกลงกันไว้ การประเมินผลงานของครูมีหลักเกณฑ์ เช่นบันทึกการสังเกตหรือสังเกตเวลาที่ครูเข้าร่วมประชุม หลักฐานการแสดงความคิดเห็นริเริ่ม การวางแผน ความขยันหมั่นเพียร

เจตคติ ปริมาณและคุณภาพของงาน เป็นต้น ความมุ่งหมายในการวัดผลก็เพื่อที่จะได้ทราบว่าอะไรบ้างที่มีความก้าวหน้าอะไรที่ควรปรับปรุง และนำผลมาวิเคราะห์ หาทางแก้ไขแต่ละมูลเหตุ เพื่อให้การเรียนรู้นักเรียนดีขึ้นเป็นลำดับ

9. ช่วยให้ครูรู้จักค้นหาจุดลำบากในการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน และช่วยครูวางแผนให้เหมาะสม ในการสอนครั้งหนึ่ง ๆ การเรียนรู้ของเด็กในวิชาเดียวกันที่ครูสอนอย่างเดียวกันนั้นอาจแตกต่างกัน

10. ช่วยในด้านประชาสัมพันธ์บอกเล่าชี้แจงให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบถึงความเคลื่อนไหวของการศึกษาที่โรงเรียนในท้องถิ่นได้ดำเนินการไปแล้วทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือโรงเรียน ลักษณะที่เป็นไปส่วนมากประชาชนไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียน บางครั้งอาจมีการกล่าวตำหนิและการแสดงเจตคติที่ไม่ดีต่อโรงเรียน การประชาสัมพันธ์ อาจจะเป็นได้ทั้งการติดต่อส่วนตัว การเยี่ยม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อประชาชนเข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อความเจริญงอกงามของบุตรหลานแล้ว ก็จะทำให้เกิดศรัทธาให้ความร่วมมือช่วยเหลือทั้งกำลังใจ กำลังกาย และกำลังทรัพย์

11. ช่วยป้องกันครูให้พ้นจากการถูกใช้สารเคมีเกินขอบเขตและช่วยป้องกันครูจากการตำหนิติเตียน หรือถูกลงโทษโดยไม่เป็นธรรม

เสียงศักดิ์ เหลืองอ่อน (2538 : 53) การนิเทศการศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหา ประสานสัมพันธ์ พัฒนาบุคลากร พัฒนางานการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าและบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ขณะเดียวกันจะต้องสร้างเสริมขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ผู้เกี่ยวข้องด้วย

นิตสาร ทองคำ (2538 : 18) ความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้บริหารนิเทศ ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

2. เป้าหมายสุดท้ายของการนิเทศการศึกษายู่ที่คุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการนิเทศการศึกษายู่ที่คุณภาพของนักเรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการสอนของครูและบุคลากรทางการศึกษา การนิเทศการศึกษาจึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนางานด้านการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น

3. การนิเทศการศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อมุ่งให้การช่วยเหลือมิใช่การตรวจ แต่เป็นการร่วมมือรับผิดชอบงานร่วมกันทำงานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

4. การนิเทศการศึกษามุ่งส่งเสริมให้ผู้รับการนิเทศซึ่งหมายถึงครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสามารถทำงานในหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบและมีประสิทธิภาพ

ดวงกมล บริบูรณ์พานิช (2540 : 55) การนิเทศการศึกษามุ่งที่จะพัฒนาครูเป็นหลักใหญ่ ทั้งนี้ เพราะครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในกระบวนการจัดการศึกษา เพราะฉะนั้นความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาก็คือ มุ่งที่จะช่วยเหลือ แนะนำ ปรับปรุง และส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเต็มที่ อันเป็นผลต่อคุณภาพการเรียนการสอน เป็นสำคัญหรือเรียกได้ว่าเป็นงานหลักของสถานศึกษาหรือโรงเรียน ส่วนงานด้านบุคลากร กิจการนักเรียนและงานอื่น ๆ เป็นงานที่มาสนับสนุนงานวิชาการให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. ความจำเป็นของการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษามีความสำคัญและจำเป็นต่อระบบและกระบวนการทางการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการศึกษามีความยุ่งยากสลับซับซ้อน จำเป็นต้องมีการนิเทศเพื่อให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความต้องการแตกต่างกัน การนิเทศการศึกษาช่วยส่งเสริมความเจริญของงวมแก่ครู การนิเทศการศึกษาช่วยให้ครูมีความรู้ทันสมัย ช่วยให้การเรียนการสอนพัฒนา ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ครู

สุรัตน์ชัย ชัยมีเขียว (2530 : 30) ได้ให้เหตุผลถึงความจำเป็นที่ต้องการนิเทศการศึกษา ว่าเนื่องจากครูเราไม่ว่าครูที่ทำการสอนในชั้นเรียน ย่อมจะพบปัญหาเกิดขึ้นอยู่เสมอ บางครั้งทำให้ครูนั้น ๆ ไม่สามารถจะหาทางแก้ปัญหาของตนเองได้ ปัญหาอาจจะเป็นปัญหาส่วนตัว และเป็นปัญหาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ก็ได้ จำเป็นที่จะต้องอาศัยศึกษานิเทศก์ ผู้นิเทศการศึกษาเข้าไปช่วยแก้ปัญหา นั้น การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสลับซับซ้อนเป็นภารกิจที่ต้องร่วมมือกันกับบุคคลหลายฝ่าย โดยมี จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพของบุคคลเหล่านั้น ให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2535 : 5) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้คือ

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นที่จะต้องมีการนิเทศเพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
2. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อความเจริญของงวมของครูแม้ว่าจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงการฝึกฝนเสมอ
3. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้ครูเป็นบุคคลที่ทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นอยู่

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2535 ข : 251-252) กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาว่ามีสาเหตุและองค์ประกอบต่าง ๆ มาจาก

1. การเปลี่ยนแปลงของระบบการจัดการศึกษา

2. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร
5. ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว
6. ความเฉลียวฉลาดและนิ่งเฉย ขาดความสนใจของครู ควรได้รับการกระตุ้นให้ตื่นตัว อยู่เสมอ
7. วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป
8. การขาดประสบการณ์ของครูใหม่หรือครูเก่าที่ไม่ทันต่อเทคนิคและวิธีการสอน ใหม่ที่เกิดขึ้น

7. ผลการค้นคว้าวิจัยใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาต่าง ๆ ควรได้รับการเผยแพร่และแปล ความหมายออกเป็นการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาได้ก้าวหน้าและงอกงามขึ้น

8. ปรัชญาและอุดมการณ์ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ควรได้รับการถ่ายทอด และสนองตอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

นิตากร ทองคำ (2538 : 21) การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการจัดการ ศึกษาในโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว วัฒนธรรมและ สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ การประสบปัญหาในการเรียน การสอนของครู ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นบรรลุตามอุดมการณ์ของการนิเทศการศึกษาและนักเรียนเกิด การเรียนรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังนั้นความจำเป็นที่จะต้องนิเทศการศึกษาในระบบ วิทยาลัยก็เนื่องมาจากว่าโรงเรียนยังไม่พร้อมทางด้านบุคลากร สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจน กระบวนการให้การศึกษารวมแล้ว ครูยังต้องการทราบเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเรียนการสอนเพื่อ ปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้สูงขึ้น

ดวงกมล บริบูรณ์พานิช (2540 : 58) ความจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษา เนื่อง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทำให้การศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย บุคลากรที่ทำหน้าที่ในโรงเรียนก็ต้องมีการพัฒนาตามให้ทันการ เปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ซึ่งศึกษานิเทศก์จะเป็นผู้ประสานงานระหว่างความเปลี่ยนแปลงกับ บุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมซึ่งถือว่าเป็นการนิเทศการศึกษาในระบบ การศึกษา ดังนั้นการที่จะพัฒนาคุณภาพของครูให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการ เรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา จึงต้องมีการนิเทศอย่างต่อเนื่องและ สมบูรณ์เสมอ

จากแนวความคิดดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการ จัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา ตลอดจน การพัฒนาหลักสูตร ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วัฒนธรรมและสังคม

เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ การประสบปัญหาในการเรียน การสอนของครู ดังนั้นการนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง คุณภาพการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

4. ภารกิจของการนิเทศการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 4) ได้กำหนดภารกิจ ของการนิเทศการศึกษา สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำไปใช้
2. งานด้านการเรียนการสอน
3. งานด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานอบรมทางวิชาการ

กรมสามัญศึกษา (2536 : 28) ได้กำหนดภารกิจของการนิเทศการศึกษาไว้ 14

ด้าน คือ

1. การจัดหาหลักสูตร แผนการสอน และคู่มือครู
2. การจัดสื่อการเรียนการสอน และการดำเนินการให้ครูผลิตและใช้สื่อการสอน
3. วัสดุจัดตารางสอน
4. การจัดมุมหนังสือหรือห้องสมุด
5. การจัดมุมหนังสือหรือห้องสมุด
6. การสังเกต การเรียนการสอน
7. การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน
8. การจัดครูประจำชั้น
9. การประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
10. การเตรียมการสอนของครู
11. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
12. การจัดทำ จัดหาและการเก็บสื่อการเรียนการสอน
13. การประเมินผลการเรียนการสอนของครู
14. การสอนซ่อมเสริม

จากภารกิจของการนิเทศศึกษาดังกล่าวเมื่อนำมาพิจารณาแล้วส่วนใหญ่จะมีความสอดคล้องกันหลายประการ ดังนั้นการที่จะนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติในการนิเทศ

การศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร ตามลักษณะของงานจึงแบ่งการศึกษาความต้องการในการนิเทศการศึกษาออกเป็น 6 ด้าน เพื่อการศึกษาในครั้งนี้

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านวัดผลประเมินผล
5. ด้านการนิเทศภายใน
6. ด้านการใช้ห้องสมุด

5. เทคนิคและวิธีการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมทางการศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ให้การนิเทศ การศึกษา และผู้รับการนิเทศการศึกษาที่มีความละเอียดอ่อน ดังนั้นเทคนิคต่างๆจึงมีความ สำคัญยิ่งในการที่จะพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผล ได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2526 : 136-139) กล่าวว่าเทคนิคในการนิเทศการศึกษามีมากมายหลายอย่าง ในการวางโครงการนิเทศการศึกษาจะต้องเลือกเทคนิคกรณีพิเศษที่เหมาะสม และตรงกับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ได้รวบรวมรายการเทคนิคการนิเทศการศึกษาไว้มากมาย ดังต่อไปนี้

1. การประชุมนิเทศครูใหม่
2. การประชุมก่อนเปิดโรงเรียนเพื่อวางแผน
3. การประชุมปฏิบัติการแบบต่าง ๆ
4. การประชุมกลุ่มใหญ่แบบต่าง ๆ เช่น การประชุมระดับชาติ ระดับการประชุมครู ทั้งโรงเรียนเป็นต้น
5. การประชุมกลุ่มเล็ก ๆ การตั้งคณะศึกษา การสัมมนากลุ่มย่อย
6. การตั้งกรรมการ
7. การใช้เอกสารการนิเทศต่าง ๆ
8. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์
9. การใช้ห้องสมุดและการรวบรวมเอกสาร ตำรา ตลอดจนอุปกรณ์ต่าง ๆ
10. การศึกษาเพิ่มเติมหรือการศึกษาภาคฤดูร้อน
11. การทัศนศึกษา การดูงาน
12. การวิจัยปัญหาท้องถิ่นหรือการทดลองต่าง ๆ

13. การให้คำปรึกษาคำรา
14. การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม
15. การสาธิตการสอนการสังเกตการสอน หรือการไปสังเกตการสอนโรงเรียน

อื่น ๆ

16. การสอนตามวิธีการที่กำหนดให้
17. การแนะนำเป็นรายบุคคลจากการเยี่ยมชั้นเรียน
18. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล

สำหรับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 16) ได้เสนอกระบวนการดำเนินงานนิเทศการศึกษาโดยยึดหลักวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับการปฏิบัติงานของผู้นิเทศ ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือกการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ และเครื่องมือ ตลอดจนการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนิเทศ

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา ได้แก่ลงมือปฏิบัติตามแผน โดยสื่อและเครื่องมือที่พัฒนาหรือสร้างขึ้นในขั้นที่สาม

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและรายงาน คือการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการนิเทศที่กำหนดไว้ว่าประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไร

สวัตินชัย ชัยมีเขียว (2530 : 20) เทคนิคและวิธีการนิเทศนั้น นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะมีส่วนช่วยในการปฏิบัติงานในหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ การนิเทศการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมที่จะกระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้เกิดการพัฒนาแก่ครูและนักเรียนโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและความเหมาะสม สำหรับเป้าหมายในการนิเทศในปัจจุบัน A๑ การใช้ความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดีขึ้น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ในด้านวิชาการ การที่ผู้นิเทศจะใช้วิธีการหรือเทคนิคในการนิเทศอย่างใดนั้น ไม่ว่าจะเป็นการนิเทศเป็นรายบุคคลหรือการนิเทศเป็นกลุ่ม ย่อมขึ้นอยู่กับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และขีดความสามารถของผู้ทำหน้าที่นิเทศเป็นสำคัญ

เบอร์ตัน และบรูกเนอร์ (Burton and Bruckner, 1955 : 5-12) กล่าวถึงการนิเทศการศึกษาไว้ว่า การนิเทศการศึกษามีเทคนิคและวิธีการดังนี้

I. การนิเทศแบบตรวจการ การนิเทศแบบนี้ผู้นิเทศจะตรวจผลงานการสอนของครูว่าสอนตามเนื้อหาอะไรบ้าง วิธีการสอนเป็นอย่างไร ดีหรือไม่ ถ้าไม่ดีควรแก้ไขอย่างไร

2. การนิเทศแบบปล่อยปละละเลย ผู้นิเทศจะใช้วิธีตรวจสอบประมาณค่าว่าดีหรือไม่เพียงใด ไม่มีการแนะนำให้ปรับปรุงการเรียนการสอน ปล่อยให้ครูสอนไปตามความถนัดหรือความสนใจ

3. การนิเทศแบบบังคับ เป็นการนิเทศมุ่งเปลี่ยนแปลงการสอนและตัวครูซึ่งจะมีกฎเกณฑ์ตามตัวกำหนดไว้เพื่อให้ครูปฏิบัติ และผู้นิเทศจะตรวจสอบอยู่เสมอ

4. การนิเทศแบบฝึกอบรมและแนะนำแนวทาง ผู้นิเทศจะเป็นผู้แนะนำและฝึกอบรมเทคนิคการสอนวิชาการแนวใหม่แก่ครู อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน วิธีการนี้ครูจะต้องทำตามผู้นิเทศ ตลอดเวลา

5. การนิเทศแบบประชาธิปไตย มุ่งให้มีการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นความร่วมมือร่วมใจกันส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์และฝึกฝนความเป็นผู้นำ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ธีรศักดิ์ ส่องทอง (2533 : 86-91) ได้ทำการวิจัยสำรวจและประเมินความต้องการการนิเทศการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัย พบว่าครูที่มีวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี กับครูปริญญาตรีขึ้นไปต้องการนิเทศการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูเพศชายและเพศหญิงมีความต้องการการนิเทศการศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี กับมีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมพงษ์ จินา (2534 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัญหาการปฏิบัติงาน ตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อเปรียบเทียบ ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับครู อาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียน 260 คน และครู อาจารย์ 370 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน **Tau** ส่วนรวมและสายชั้น อยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน กับครู อาจารย์ไม่แตกต่างกัน

3. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารโรงเรียน ต่างกัน ปร-ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

4. ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายใน ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครู อาจารย์ ที่มีประสบการณ์ในการเป็นครู อาจารย์ต่างกัน ไม่แตกต่างกัน แต่ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อปัญหาดังกล่าว แตกต่างกัน

มลธิรา นุชทอง (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ตามทัศนะของครูจำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์สอน โดยกลุ่มตัวอย่าง เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 491 คน เป็นชาย 226 คน หญิง 265 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนในเรื่องขอบข่ายงานนิเทศ และกระบวนการนิเทศ โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ในเรื่องขอบข่ายและกระบวนการนิเทศตามทัศนะของครู เพศชาย และเพศหญิง พบว่า ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายในแตกต่างกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายใน ตามทัศนะของครูที่มีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป และต่ำกว่าปริญญาตรี ในเรื่องกระบวนการนิเทศภายใน แตกต่างกัน

4. เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 3 ปี และ 3 ปี ขึ้นไป โดยส่วนรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สุพิน นาคศรี (2536 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศทางด้านวิชาการของครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความต้องการของครูโดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน วุฒิของครู และประสบการณ์การทำงานของครูโดยกลุ่มตัวอย่างคือครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จำนวน 675 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความต้องการการนิเทศทั้ง 4 ด้านคือด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วัฒนา สุวิทย์พันธุ์ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและสาเหตุของปัญหาการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามกระบวนการนิเทศ ของกรมสามัญศึกษา 8 ขั้นตอน คือ การแจ้งนโยบายการนิเทศ การตั้งคณะกรรมการดำเนินงานนิเทศ การกำหนดกรอบแผนงานการนิเทศ การสำรวจความต้องการจำเป็นการวางแผนการนิเทศ การปฏิบัติงานนิเทศ การประเมินกระบวนการดำเนินงานและผลผลิตและการปรับปรุงแก้ไข และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศที่มีต่อสภาพการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ประจำอำเภอและประจำตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 342 คน เป็นกลุ่มผู้นิเทศ 74 คน และกลุ่มผู้รับการนิเทศ 268คน ผลการวิจัย พบว่า

1. การดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาในจังหวัดปราจีนบุรี ทั้งโดยรวมและแต่ละขั้นตอน อยู่ในระดับปานกลาง
2. ความคิดเห็นของผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศที่มีต่อการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศของโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำอำเภอ และโรงเรียนมัธยมศึกษาประจำตำบลที่มีต่อการดำเนินการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียนแตกต่างกัน

นิตินาสตร์ เวชกามา (2538 : 100) ได้ศึกษาความต้องการ การนิเทศงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดยโสธรปีการศึกษา 2534 ผลการวิจัยสรุปว่า ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน การวัดผลประเมินผล ด้านห้องสมุด มีความต้องการการนิเทศอยู่ในระดับมากทุกด้าน และมีความต้องการอยู่ในระดับมาก

นิตินาสตร์ ทองคำ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาการนิเทศการศึกษาตามความต้องการของครูอาจารย์โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลำดับความต้องการการนิเทศของครูและเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศของครูจำแนกตามประสบการณ์ที่ปฏิบัติการสอนและขนาดของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างคือครูที่สอนในระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพัทลุง จำนวน 343 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความต้องการการนิเทศโดยส่วนรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน คือ ด้านหลักสูตรการนิเทศหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านประเมินผล
2. ครูที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี และตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปมีความต้องการการนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีห้องเรียนต่ำกว่า 12 ห้องเรียน และโรงเรียนที่มีตั้งแต่ 12 ห้องเรียนขึ้นไปมีความต้องการการนิเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน

พนา สุวรรณพันธ์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการการนิเทศภายในของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการการนิเทศภายในของครู และเปรียบเทียบความต้องการการนิเทศจำแนกตามประสบการณ์ด้านการสอน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่สังกัดโดยกลุ่มตัวอย่างคือครูที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะเยาจำนวน 230 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูมีความต้องการการนิเทศภายในทั้ง 5 ด้านคือ ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ครูที่มีประสบการณ์ ระหว่าง 1-3 ปี และมากกว่า 3 ปีขึ้นไปมีความต้องการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่.05

3. ครูที่สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอที่ต่างกัน มีความต้องการการนิเทศแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เสียงศักดิ์ เหลืองอ่อน (2538 : 170-179) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการและการได้รับการตอบสนองการนิเทศการสอนของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 12 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการและการได้รับการตอบสนองการนิเทศในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดผลและประเมินผล และการเปรียบเทียบความต้องการของครูศิลปศึกษาจำแนกตามวุฒิ และประสบการณ์โดยกลุ่มตัวอย่างคือครูศิลปศึกษาจำนวน 191 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูศิลปศึกษามีความต้องการการนิเทศทุกด้านอยู่ในระดับมาก และครูศิลปศึกษาที่มีวุฒิและประสบการณ์ต่างกันมีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกัน

ดวงกมล บริบูรณ์พานิช (2540 : 132) ได้ทำการวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการและการได้รับการตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 1 ตามขอบข่ายงานวิชาการ 5 ด้านคือ ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศภายใน และด้านการวัดผลและประเมินผล โดยกลุ่มตัวอย่างคือ ข้าราชการครู จำนวน 341 คน ผลการวิจัยในภาพรวมมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสรุปสาระสำคัญของผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้ ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันในภาพรวมมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการมากทุกด้าน ดังนี้ ครูที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีความต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้และด้านการนิเทศภายใน ครูที่มีวุฒิตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้าน

การวัดผลและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และด้านการนิเทศภายใน ครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน ในภาพรวมมีความต้องการเกี่ยวกับการนิเทศงานวิชาการมากทุกด้านดังนี้ ครูโรงเรียนขนาดเล็ก มีความต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการนิเทศภายใน และด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ครูโรงเรียนขนาดกลาง มีความต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และด้านการนิเทศภายใน ครูโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความต้องการเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน และด้านการนิเทศภายใน

ปรากฏ เจริญสุรสกล (2540 : 135) ได้ศึกษาทำท้าววิจัยเรื่องการศึกษาความรู้ความเข้าใจและเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษารองศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 โดยกลุ่มตัวอย่าง คือศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 10 จำนวน 188 คน ปรากฏผลการศึกษาวิจัย สรุปว่าความรู้ความเข้าใจต่อระบบการนิเทศการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ศึกษานิเทศก์อายุ 48 ปี ขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการนิเทศการศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในกระบวนการนิเทศผลการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากทุกกลุ่มอายุ เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า ศึกษานิเทศก์อายุ 46 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย นอกนั้น อยู่ในระดับมาก เจตคติต่อกระบวนการนิเทศการศึกษาของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขตการศึกษา 10 จำแนกตามอายุ พบว่ามีเจตคติต่อระบบของกระบวนการนิเทศการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับค่อนข้างมาก 1 ด้าน คือ ด้านแนวโน้มการปฏิบัติตนในฐานะผู้นิเทศการศึกษา นอกนั้นอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

โรเจอร์ (Roger, 1977 : 3227 - A) ได้สำรวจความต้องการของครูเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนพบว่า ในการใช้ศูนย์สื่อนั้นครูมีความมั่นใจใน

ความสามารถของตนเองในการใช้สิ่งพิมพ์ ครูส่วนมากเห็นความสำคัญของการฝึกอบรม ต้องการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมในการผลิตสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ เช่น การสร้างชุดการสอนการใช้สื่อประสม การพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการใช้การผลิตสื่อทัศนูปกรณ์ในแบบต่างๆ มากขึ้นและสนใจในเรื่องการวางแผนหลักสูตรให้สอดคล้องสัมพันธ์กับแหล่งทรัพยากรการสอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน

เวน (Wayne. 1980 : 1293 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้บทบาทการนิเทศ การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทการนิเทศ การศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ในเรื่องหน้าที่ความรับผิดชอบและขอบข่ายงานนิเทศและวิธีการ นิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย จำนวน 278 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างผลการวิจัยพบว่า ในด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานนิเทศที่มี อันดับความสำคัญสูง ได้แก่ งานเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน การแนะนำ งานบริหารและ งานวิชาการและงานนิเทศภายในโรงเรียน เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ทำงาน งานที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลา น้อยที่สุดคือ งานเกี่ยวกับวัสดุ ส่วนงานที่ผู้บริหารโรงเรียนใช้เวลามากที่สุด คือ งานนิเทศ ภายในโรงเรียน งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอน และงานแนะนำและเทคนิคการนิเทศที่ ได้ผลได้แก่ วิธีเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีที่ได้ผลน้อยคือ วิธีใช้เอกสาร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าความต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของ ครูประถมศึกษา ในด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้าน การวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน ด้านการใช้ห้องสมุด มีความสำคัญมากที่จะช่วย พัฒนา ครู งานวิชาการเพื่อเป็นประโยชน์ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน และการสอนของครูได้ตรงตามความต้องการ และครูประถมศึกษาแต่ละพื้นที่ซึ่งมี สภาพแวดล้อม ความพร้อม และสภาพปัญหาแตกต่างกันย่อมมีความต้องการไม่เหมือนกัน

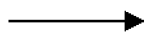
กรอบแนวความคิดในการวิจัย

จากความสำคัญของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาความ ต้องการด้านการนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน การเรียนการสอน ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน ด้านการใช้ห้องสมุด และเพื่อเปรียบเทียบความต้องการด้าน การนิเทศการศึกษาของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กำแพงเพชร ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลความต้องการของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษากำแพงเพชร ที่สำคัญยิ่งเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการศึกษา หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตรงตามความต้องการของครู และเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้ตรงตามความต้องการของครู ของหลักสูตร ของชุมชนและสังคม ฉะนั้นการนิเทศการศึกษา

จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เช่นด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการนิเทศภายใน และด้านการใช้ห้องสมุด โดยเขียนผังกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Pibulsongkram Rajabhat University

กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Pibulsongkram Rajabhat University